

Dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Skutans förskola Östhammars kommun

2023



Innehållsförteckning

- 1. Utvärdering av föregående dokumentation**
- 2. Barnens deltagande i dokumentationsarbetet**
- 3. Främjande arbete**
 - 3.1 Trygghet
 - 3.2 Självkänsla
 - 3.3 Empati
 - 3.4 Respekt
- 4. Förebyggande arbete**
 - 4.1 Kartläggning av riskfaktorer
 - 4.2 Målformulering
 - 4.3 Insatser
- 5. Åtgärdande arbete**
- 6. Förankring**
- 7. Uppföljning och utvärdering**
- 8. Bilagor**
 - 8.1 Definition av begrepp
 - 8.2 Lagtexter
 - 8.3 Reflektionsprotokoll
 - 8.4 Jämställdhetsplanering
- 9. Källor**

1. Utvärdering av föregående dokumentation

*Redogör för de åtgärder från förra året som genomförts såväl som de som inte genomförts.
Redogör för vilka mål som uppnåtts samt hur ni vill gå vidare.*

Under hela 2021-2022 har vi arbetat med de fyra grundpelare som beskrivs i detta dokument. I arbetsområdet **trygghet** har vi haft många gruppstärkande aktiviteter och lekar där varje barn fått möjlighet att uttrycka sig, visa sina känslor och sina styrkor. Vi märker att barnen vågar tro på sig själva. Vi märker att barnen är måna om varandra och om någon är frånvarande. Barnen kommer också och talar om något hänt t ex om någon gjort sig illa eller är ledsen. Pedagogerna är närvarande i barns lekar, både ute och inne, för att finnas som trygghet. Vi upplever att barnen också känner sig trygga ute på gården med barn och vuxna från andra avdelningar eftersom vi hjälps åt med varandras barn. Barnen som är på öppningsavdelningen känner stor trygghet med oss som arbetar där. Pedagogerna arbetar utifrån att alla barn är våra barn.

I arbetsområdet **självkänsla** arbetar vi med att uppmuntra barnen att våga prova t ex klä på sig, ta maten själv nu efter de nya restriktionerna och prova nya utmaningar i sporthallen mm. Vi märker att barns självkänsla stärks då de får försöka själva. Vi arbetar med progression i rutinsituationer, från de minsta till de största. I t ex samlingar bekräftar vi varje barn och ger utrymme för varje barn att uttrycka sig och bli lyssnad på och vi upplever att det stärker barnens självkänsla. Barnen utvecklas som individer och kan känna tillit till sin egen förmåga.

I arbetsområdet **empati** har vi arbetat med att barnen ska utveckla sin förmåga till empati och omtanke om andra genom att uppmuntra och stärka deras medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Vi pedagoger använder oss t ex av rollspel för att bekräfta barnens känslor. Vi fokuserar på att närvara i barnens lekar. Vi är snabba på att läsa av olika situationer och vi för ständigt samtal om vad som är rätt eller fel. Vi använder oss av demokratiska beslutsprocesser och tränar på turtagning i aktiviteter och att dela med sig av leksaker och material.

Vi strävar efter att alla vi vuxna och barn ska **respektera** varandra, vara öppna för varandras likheter och olikheter. Att vi alla vuxna och barn ska värna om djur och närmiljö, vara rädda om varandra, om leksaker och material. Vi bemöter alla barn föräldrar och pedagoger med en hälsning vid lämning och hämtning. Vi uppmärksammar varandra på att vi ska lyssna på varandra. Att respektera ett nej. Vi låter barn och pedagoger vara och tycka olika och vi tar alla tillfällen under dagen att prata om lika och olika. Vi övar dagligen på att lyssna på varandra i vardagliga situationer så som samlingar, vid måltider och i leken. Vi plockar upp tillsammans när vi lekt klart. Vi plockar in våra leksaker efter att vi har lekt färdigt ute och ska gå in så att inga leksaker blir stulna eller förstörda. Vi vistas i vår närmiljö där vi får kunskap om djuren och naturen. Vi upplever att barnen är vana vid att vi pratar om respekt och att vi samtalar om ev. konflikter som kan uppstå. Vi tycker att det oftast fungerar bra att lyssna på varandra.

Under hösten arbetade vi under en period med barns integritet.

Integritet för oss är att låta varje barn bestämma över sin egen kropp. Alla barn har rätt att säga nej om det är något de inte vill. Ordinarie personal och välbekanta vikarier byter blöjor och hjälper till vid toalettbesök. Vid toalettbesök frågar vi barnen hur de vill ha det t.ex. hjälpa till med byxorna, stängd eller öppen dörr, pedagog med eller vänta utanför. Om vi busar eller kittlar ett barn så slutar vi omedelbart när barnet säger nej/stopp/sluta - även om barnet skrattar. Vi stjäl aldrig kramar eller pussar från ett barn. Vi kramar barnen när de själva vill. Vi tvingar aldrig barnen att kramas som förlåt. Vi lär barnen "STOPP min kropp", att barnen har rätt att bestämma själva över sin kropp och att de har rätt att säga ifrån. Samt NEJ och SLUTA. Vi pratar om känslor. Hur olika känslor känns. Att det är viktigt att lyssna på varandra. Vi markerar tydligt om barnet inte respekterar ett annat barns gränser. Vi respekterar varandra - både barn och pedagoger.

2. Barnens deltagande i dokumentationsarbetet

Barnen ska vara delaktiga och medverka i dokumentationsarbetet, till exempel trygghetsvandring, barnintervjuer, Kompis-sol.

Barnen är delaktiga i t ex våra samlingar. Barnen får vara med och planera både samlingar och aktiviteter.

Vi går igenom inomhusmiljön tillsammans med barnen kontinuerligt. Vi trygghetsvandrar på gården för att göra barnen medvetna om sin utemiljö.

Vi synliggör t ex olika känslor för att vi lättare ska förstå varandra. Vi använder bilder för att kommunicera med barn som inte har talspråket.

Barnintervjuer görs när t ex ett temaarbete startas upp utifrån barnens intressen. Barnintervjuer görs i femårsgruppen inför start och övergång till förskoleklass.

3. Främjande arbete

Att stärka de positiva förutsättningarna för alla människors lika värde, förskolans ledord.

Det främjande arbetet pågår hela tiden och bedrivs i ett långsiktigt perspektiv. Det sker målinriktat och kontinuerligt. Syftar till att förstärka respekten för allas lika värde.

Vårt främjande arbete:

- Pedagogerna är goda förebilder.
- Vi ska respektera varandra och känna till de sju diskrimineringsgrunderna.
- Pedagogerna är lyhörda för barnens känslor och behov.
- Utveckla barnens empati, viljan att hjälpa alla.
- Ha respekt för allt levande och omsorg om vår närmiljö.
- Ha god samverkan med vårdnadshavare och skola utifrån de restriktioner som gällt i pandemin

Jämställdhet i förskolan

Huvudmannens mål: *I våra förskolor arbetar vi för alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen, människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet.*

Jämställdhetsarbetet ska genomsyra pedagogiken i vardagen.

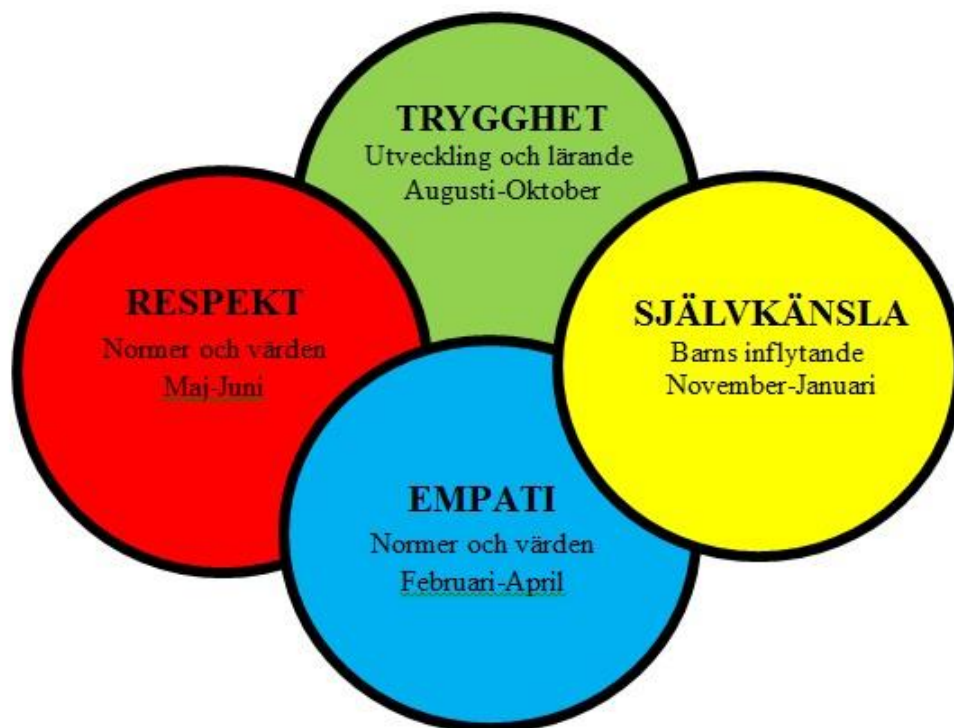
Personalen ska medvetet arbeta för att motverka könsstereotypa mönster bland både barn och vuxna.

För att jämställdhetsäkra verksamheten inriktar vi oss på följande områden:

- Systematiskt kvalitetsarbete
- Pedagogiska arbetssätt, vi har under hösten 2022 arbetat mycket kring undervisningsbegreppet utifrån litteraturen Uppdrag undervisning
- Kompetensutveckling där vi arbetat med kollegialt lärande i barnskötarforumet
- Pedagogiska lärmiljöer som utvecklats på alla avdelningar
- Vårdnadshavares delaktighet i den mån det gått med restriktioner men vi har påbörjat att skriva ett rektorsbrev varje månad som speglar verksamheten och ger information.

Ansvariga för att dokumentationen följs är respektive rektor samt verksamhetschefen för förskolorna i Östhammars kommun.

Vi kommer vara lyhörda för barnens önskemål och behov samt bryta ner läroplanens mål till konkreta mål i verksamheten. Vi kommer att arbeta månadsvis med fyra grundpelare inom jämställdhet; trygghet, självkänsla, empati och respekt.



Mål i Lpfö18

3.1 Trygghet

Pedagoger som är lyhörda och finns nära till hands för att lätt kunna avläsa barnets signaler. När barnet känner förtroende för pedagoger under inskolningen får barnet en trygg bas och kan på så sätt utforska sin omgivning och ta lärdom av den.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *sin identitet och känner trygghet i den samt medvetenhet om rätten till sin kroppsliga och personliga integritet*

3.2 Självkänsla

Pedagoger som uppmuntrar och lyfter det positiva hos varje enskilt barn stärker barnets självbild. Pedagoger vägleder barnet hur det egna agerandet påverkar omgivningen.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar*
- *demokratiska principer och förmåga att samarbeta och fatta beslut i enlighet med dem*

3.3 Empati

Viljan att hjälpa andra, förmåga att leva sig in i andra människors situation.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra*
- *förståelse för att alla människor har lika värde och de mänskliga rättigheterna*

3.4 Respekt

Man måste inte tycka som andra eller tycka om alla men vi ska kunna respektera andras åsikter och personligheter.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande*
- *ett växande ansvar och intresse för hållbar utveckling och att aktivt delta i samhället*

Våra ledord på förskolan är att verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn på Skutans förskola

4. Förebyggande arbete

Identifiera alla riskfaktorer och beskriv alla insatser som ska genomföras under året för att nå målen.

Ett förebyggande arbete syftar till att motverka risken för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Vi kommer arbeta förebyggande genom att:

- På planerings- och utvärderingsdagar reflekterar vi över vår verksamhet.
- Pedagogerna finns närvarande vid konflikthantering.
- Pedagogerna ska ges tid till att kontinuerligt reflektera över sin verksamhet och sitt förhållningssätt. Här har vi satt in mer planeringstid

4.1 Kartläggning av riskfaktorer

Varje avdelning har ett ansvar för att se över var diskriminering, trakasserier och kränkande behandling kan ske och anmäla det skyndsamt till rektor

4.2 Målformulering

Inget barn skall utsättas för riskfaktorer på förskolan

4.3 Insatser

Att noga följa riskhanteringen via Kia där barn utsatt andra barn

5. Åtgärdande arbete

Anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning görs i det digitala systemet Drafit KB process.

Arbetsgång då barn kränker barn

- Om ett barn upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkningar så är det den vuxnes ansvar att anmäla detta till rektor.
- Rektor ansvarar för att informera förvaltningen samt vårdnadshavare. Förvaltningen informeras per automatik via Drafit KB process, där verksamhetschef, barn- och utbildningschef samt nämndsekreterare har insyn.
- Rektor gör bedömningen att inleda en utredning på förskolan, om man inte genom några få frågor kan få händelsen klarlagd och situationen därefter är uppklarad. Därefter delegeras ansvar för utredningen till lämplig person. (Om ett barn upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkningar av personal ska rektor ansvara för utredningen). Utifrån utredningens resultat vidtas nödvändiga åtgärder för att förhindra framtida kränkningar.
- Utlämnande av utredningsmaterial ska sekretessgranskas. Vårdnadshavare informeras om resultatet av utredningen samt eventuell åtgärdsplan.
- Nämndsekreteraren är ansvarig för att rapportera alla ärenden till nämnden vid varje sammanträde.
- Förvaltningsledningen följer kontinuerligt upp kränkingsanmälningar samt utredningar med skolledarna.

Arbetsgång då vuxen kränker barn

- När en vuxen, personal eller vårdnadshavare, kränker ett barn måste den som upptäcker detta agera utan dröjsmål.
- Ta den vuxne åt sidan och ställa "hur - frågor" samt hänvisa till diskrimineringslagen.
- Rektor informeras.
- Rektor ansvarar för att utreda, åtgärda, dokumentera och följa upp vidtagna insatser mot kränkningen

- Överordnad chef informeras alltid.
- Överordnad chef håller sig informerad om ärendet tills det är säkerställt att kränkningarna och/eller trakasserier upphört.

Hanteringsprogrammet som används i arbetsgången vid kränkningar

En länk till Drafit KB process finns alltid på barn- och utbildningsförvaltningens sida på kommunens intranät.

Observera

Pågående utredning eller åtgärder skall inte diskuteras med barn eller vårdnadshavare som inte är berörda av kränkningarna. Offentlighets- och sekretesslagen skall följas.

6. Förankring

Här beskriver ni hur dokumentationen och likabehandlingsarbetet förankras hos samtliga barn, vårdnadshavare och all personal på er förskola.

Vad ska göras?

All personal på förskolan ska bli involverade i dokumentationsverktyget och förankra de gemensamma begreppen. Dokumentet ska bli ett levande verktyg för oss i verksamheten och ska brytas ner till konkreta mål som vi sedan kan planera aktiviteter utifrån.

När ska det göras?

Planen diskuteras vid avdelningsmöten, arbetsplatsträffar, föräldramöten samt vid inskolning och utvecklingssamtal.

Vilka resurser finns avsatta för detta?

På avdelningsplaneringar och arbetsplatsträffar arbetar vi med att utveckla dokumentationsverktyget.

Vem är ansvarig?

Det är allas ansvar på förskolan, att ta del av planeringen och utveckla arbetet framåt.

Hur och när utvärderar ni insatsen?

Vi sammanställer och utvärderar våra insatser i Unikum. Vi samlar in resultat vid utvecklingssamtal och vid dagliga mötena mellan pedagoger, barn och vårdnadshavare.

7. Uppföljning och utvärdering

Här beskriver ni hur dokumentationsarbetet årligen ska följas upp, utvärderas och revideras på er förskola.

I slutet av varje termin ska alla arbetslag sammanställa och utvärdera dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Jämställdhetsplaneringar och reflektionsprotokoll förs in i verktyget.

Dokumenteras i Unikum.

8. Bilagor

Här följer bilagor som stöd för arbetet med dokumentationsarbetet.

Bestämmelser i skollagen förbjuder diskriminering och kränkande behandling (6 kap. 6-10 §§). Lagen ställer krav på att verksamheten bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns lika rättigheter och möjligheter, och för att förebygga trakasserier, diskriminering och kränkande behandling.

Förskolans verksamhet bedrivs i enlighet med Lpfö18. Förskolans värdegrund ska genomsyra hela verksamheten.

8.1 Definition av begrepp

Kränkande behandling

- Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde.
- Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck.
- Kränkningar kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera.
- En kränkning kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.
- Kränkningar utförs av och drabbar såväl barn som vuxna.

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen och att den som uppger att hen blivit kränkt, alltid måste tas på allvar.

Kränkningarna kan vara

- Fysiska, till exempel att bli utsatt för slag och knuffar.
- Verbala, till exempel att bli hotad eller kallad för fula ord.
- Psykosocial, till exempel att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning.
- Text- och bildburna, till exempel att inte alla barn får inbjudningskort vid födelsedagar.

Diskriminering

Diskriminera handlar om att berövas rätten att få vara sig själv. Det handlar om den individuella upplevelsen av att fått sin värdighet kränkt utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning och ålder. Diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna regleras i diskrimineringslagen 2008:567.

Kön

Kön i form av kvinna/flicka eller man/pojke som registreras vid födseln eller senare fastställs. Exempel: Johan sätter på sig en utklädningsklänning och ska gå och dansa, pedagogen frågar då om det är Johanna som ska dansa.

”Tjejer får klä sig som killar, men killar får inte klä sig som tjejer”

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet avses en persons nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Exempel: Ett barn med en annan dialekt blir retad över sitt uttal av de andra barnen.

Religion och annan trosuppfattning

I trosuppfattning ingår åskådningar som är jämförbara med religion. Etiska, filosofiska eller politiska värderingar/åskådningar ingår inte.

Exempel: Fatima blir ledsen då barnen skrattar åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk.

Funktionsnedsättningar

Med funktionsnedsättning menas nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga som uppstår i mötet med omvärlden. En individ kan ha en funktionsnedsättning, men är inte funktionshindrad. Det är omvärlden som står för hindren, inte individen själv.

Exempel: Ett barn sitter i rullstol och kan inte gå med på utflykt, får sitta inne och rita med en annan avdelning.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck handlar om människor som ibland eller alltid bryter mot samhällets normer och föreställningar om hur kvinnor och män förväntas se ut eller vara.

Exempel: Att tillåta att alla får klä sig som de vill.

Sexuell läggning

Med sexuell läggning menas hetero, -homo – eller bisexuell läggning, vilka är de sexuella läggningar som finns definierade enligt svensk lag.

Exempel: Pelle och Antonio är bästa vänner och säger att de älskar varandra och vill gifta sig när de blir stora. Pedagogerna skrattar och säger att det nog kommer att vara bästisar.

Ålder

De lagar och regler som antagits av riksdagen, där ålder anges, ska inte ses som ett uttryck för diskriminering. Som skola eller förskola gör du dig då inte heller skyldig till åldersdiskriminering vid tillämpning av dessa regler. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder om det finns ett syfte.

Exempel: Att man på förskolan har döpta grupper efter år och låter till exempel en femåring gå kvar i fyraårsgruppen på grund av sen utveckling.

Trakasserier

Trakasserier är en handling som kränker ett barns värdighet och som har koppling till någon av de sju skyddande diskrimineringsgrunderna.

Konflikter

Tillfälliga händelser som i allmänhet kan redas ut med hjälp av de vuxna som finns på arbetsenheten. Pedagogerna spelar alltid en viktig roll och ansvarar för att hemmen blir informerade. Viktigt att dokumentera.

8.2 Lagtexter

Aktuella bestämmelser:

1. Barnkonventionen
2. Lpfö18
3. Skollagen 2010:800
4. Diskrimineringslagen 2008:567

8.3 Reflektionsprotokoll

Arbetslagets reflektionsprotokoll till dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Datum:

Avdelning:

Reflektera kring de åtgärder från HT 21 VT 22 som genomförts/inte genomförts.

Material vi har använt oss av?

Dokumenteras i Unikum

Mål som uppnåtts?

Dokumenteras i Unikum

Dokumenteras i Unikum

Barnen ska vara delaktiga och medverka i dokumentationsverktyget mot diskriminering och kränkande behandling, hur har de varit det?

Trygghetspromenader

8.4 Jämställdhetsplanering

Tema: *Trygghet, Självkänsla, Empati, Respekt*

Period:

Avdelning:

Läroplanens mål enligt Lpfö18:

Dokumenteras i Unikum

Avdelningens mål:

Dokumenteras i Unikum

Aktivitet:

Dokumenteras i Unikum

När? Var? Hur? Varför?

Dokumenteras i Unikum

Resultat - hur blev det?

Dokumenteras i Unikum

Analys - använd fördjupande frågor som t.ex. Varför blev det som det blev? Hur gjorde vi?
Vad behöver ändras till nästa gång?

Utvärderas i Unikum

9. Källor

FN:s konvention om barns rättighet. Barnkonventionen. UNICEF.

Skolverket (2014). *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda*.

Skolverket. *Läroplan för förskolan (Lpfö18)*

Skolverket (2013). *Förskolan och skolans värdegrund*.

Svaleryd, Kajsa & Hjertson, Moa (2012). *Likabehandling i förskola och skola*. Stockholm:
Liber

Skapare av dokumentet:

Christina Jansson, Inger Lundberg, Malin Enqvist, Ulrica Ericsson, Anne Lee Larsson och Lina Backman
(Barn- och utbildningsförvaltningen, Östhammars kommun).